

86

151581

SUNYVTARA

szám.

Țara Noastră

DIRECTOR: OCTAVIAN GOGA

AKADEMIA

BIBLIOTECA

Nr. 7222

Secția VI

AKADEMIA DE ȘTIINȚE

ANUL V

Nr. 30

27

IULIE

1924

În acest număr: Orașele de Octavian Goga; Soare de toamnă, poezie de Teodor Murășanu; Desnaționalizare, europeism, noutate, etc. de Cezar Petrescu; Vrabia și rândunica de Ion Gorun; În Cehoslovacia de P. Nemoianu; Când adversarii noștri au dreptate de Al. O. Teodoreanu; Adulatori și pamfletari de Alexandru Hodoș; Bilanțul și perspectivele Internaționalei a III-a de G. M. Ivanov; Gazeta rimată: În vacanță... de Petrasche Scumpu; Însemnări: Revenirea la matcă; Agenți provocatori; Cazul Stere; Cuvântul Regelui; Hârtia; Suntem antisemiți? etc. etc.

CLUJ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: PIAȚA CUZA VODĂ NO. 16
 ABONAMENTUL PE UN AN 300 LEI

Un exemplar 8 Lei

Țara Noastră

Orașele

Intr'unul din articolele sale recente, d. N. Iorga, după o vizită la Cernăuți, subliniază caracterul străin al acestui oraș deslipit de ori-ce tradiție românească, și rămas în toate rosturile lui neatins de influențele vizibile ale vieții noastre de stat.

D. Iorga are perfectă dreptate.

Capitala Bucovinei e încă în plenitudinea stigmatului austriac și ca suflet și ca înfățișare. Nimic din existența noastră nu iese la iveală între zidurile care-ți reamintesc aspecte dela Lemberg sau Cracovia. Sufletește povestea e la fel. Lumea de-acolo cade foarte departe de impulsurile pământului lui Ștefan cel Mare. Orașul Cernăuți nu e sub nici un raport o emanație organică a solului. Ființa lui reoglîndește concepția stăpânirii austriace, care tindea să-și creeze puncte de sprijin prin improvizarea unor centre străine în inima populației băștinase. De-aci înfiriparea pripită prin ori-ce mijloace a unei capitale detașate de ansamblu, de-aci meșteșugita încadrare cu infiltrații germano-sermite imigrate. În acest chip, statul ostil își înfăptuia rețeaua lui de dominațiune și exploatare, nerezervând pe seama mulțimii indigene decât rolul de hinterland contribuabil.

Chestiunea n'ar fi tocmai îngrijitoare, dacă ar fi vorba numai de-o situație locală, care ar trebui remediată într'un colț din țara nouă. Din nenorocire însă, aprecierile d-lui Iorga, inspirate de Cernăuți, se potrivesc aproape la toate orașele mai de seamă de pe teritoriul provinciilor alipite. Pretutindeni geneza lor e identică. În luptă cu guvernarea dușmană, suprafața românească a Ardealului, Bucovinei și Basarabiei, a fost semănată cu pete de străinism, adăposturi parazitare ale elementului dominant. Ele au fost și-au rămas insule etnice dis-

tințe, care și astăzi prin toată structura lor reprezintă balastul trecutului. După naufragiul protectorilor de ieri, rezonanța de odinioară persistă încă. Dela Sighetul Marmăției sau Oradea-Mare și până la Tighina sau Cetatea-Albă, patrimoniul de veacuri al neamului suportă aceste ecrescențe anormale, care sunt într-o permanentă tensiune surdă cu marele tot. Ori unde vei pune urechea să deslușești credințe și aspirații, te vor isbi acorduri postume de demult, și dacă vei vrea să respiri o atmosferă familiară va trebui să treci dincolo de bariera lor, la cel dintâi sat care-ți dă pecetea rasei. O statistică a demografiei orașelor din provinciile unite ne arată un tablou cu desăvârșire întunecat. Adăugați la aceste constatări triste tragedia târgurilor din Moldova, năpădite de evreimea sporită neconținut, și veți avea adevărul întreg în toată amplexarea lui.

Realitatea, deci, care nu ne poate amăgi, e că trăim tot prin formula istorică consacrată: suntem un popor de săteni risipiți pe întinderea acestui pământ. Orașele, redute necucerite încă, le stăpânesc alții. Invăluirea lor îndelungată și migăloasă e opera viitorului. Pentru moment noi ne plimbăm în ele ca oaspeți numai, în cele mai multe cazuri indezirabili. Firmele instalate pe pereți sunt adese o iluzie optică. Subt ocrotirea lor se fac afaceri și se urzesc planuri dincolo de raza intereselor noastre. Funcționarii care ne reprezintă îți dau de multe ori impresia unor exilați aruncați la discreția valului străin. Acțiunea lor e paralizată de pasivitatea publicului, a cărei radiațiune morală și intelectuală urmărește obiective de peste granițe. Infuziunea de românism se îndeplinește deocamdată fragmentar și fără un plan metodic. Energiile noastre dela țară, după desrobire, au început să se scurgă spre centre, dar canalizarea lor e lentă, fără deslănțuirii tumultuoase. Comparată cu năvala străinilor de după război, așezați subt ochii noștri în toate părțile, ea pare a deveni tot mai neputincioasă. Slăbiciunea crește zilnic, alimentată de propaganda străină conștientă, și mai ales de influența disolvantă a presei subversive din București, care plimbă pretutindeni alături de discreditarea voită a ideii noastre de stat, o încurajare constantă pe seama ori-cărei tendințe ostile.

În astfel de condiții, e firesc ca orașele să ne apară tot în ipostazul lor tradițional, lăsând populației rurale rostul de depozitar suprem al destinului neamului. În mod global vorbind, deci, burghezia la noi, prin diferențierea ei de suflet și de sânge, ia aspectul unei pături parazitare și nu îndeplinește o funcțiune specială pentru întărirea organismului național. Cu toate aceste, ideologia curentă și cu deosebire mentalitatea actualei guvernări, poartă semnul evident al intereselor clasei burgheze, legiuirea prin aproape toate ramificările ei clădește pe acest temel, lăsând la o parte rosturile mulțimii dela sate. O grabă febrilă de aranjamente industriale și comerciale se distinge în preocupările oamenilor politici la cârmă, în vreme ce producția noastră agricolă stagnează, lipsită de protejare și slăbită de măsuri vitrege. Printr'un fatal proces de desrădăcinare sufletească, tot centrul de greutate al problemelor de stat s'a mutat la oraș, pierzând din

vedere că clădim pe-un temelii șubred, și că urmărind aceste ținte e un paradox orice invocare a intereselor naționale.

Consecințele acestei izolări fatale ni le-a dat trecutul pe toată linia în cadrul îngust al României de ieri, care operă pe-o suprafață etnică unitară, fără greutățile prezentului. Neglijarea satelor și preocupările pur burghize au creat o situație de dezechilibru interior care a culminat în atâtea clipe tragice ale războiului nostru. A continua însă acest sistem de guvernare înseamnă astăzi a întări un rezervoriu de forțe străine, a înlătura ori-ce putință de asimilare din partea lor și-a deschide între sate și orașe o prăpastie de rasă.

Iată, de ce amărăciunea domnului Iorga, legitimă pentru Cernăuți, trebuie transpusă pe-o rază mai largă, făcând din ea un prilej de revizuire programatică a unei concepții greșite și de orientare nouă în apărarea națională.

OCTAVIAN GOGA

Soare de toamnă

Soare de toamnă, o, soare isvor de văpăi,
Mai râde odată cu hohot, mai râde pe văi.

Din câmp ți-s culese cu grije bogatele prăzi,
Pădurea s'a 'ncîns cum ai vrut-o, și grâul ți-e 'n lăzi...

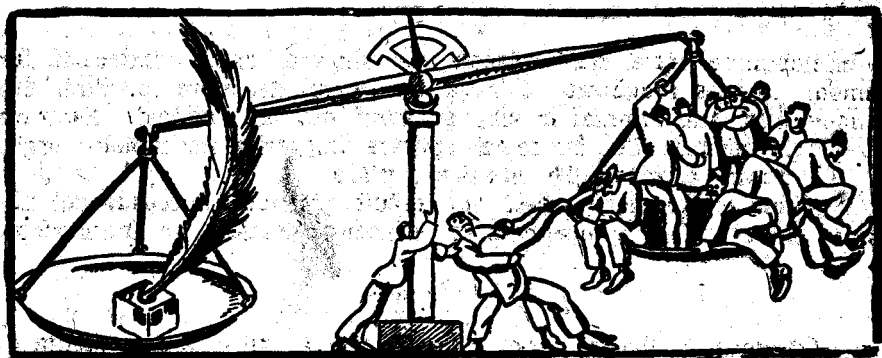
Îți curge din scorburi nectarul, și vinul din deal,
Livezile-ți măndre răsună de glas de caval.

Și pomii-ți cu fructe de ceară, plecați spre pământ,
Îți binecuvîntă dulceața din focul tău sfînt...

Soare de toamnă, o soare mister ne'nceput,
Sunt toate mai dulci și mai bune pe unde-ai trecut.

Vremelnicu-mi lut ca pe-o floare în cale-ți mi-l pun:
Revarsă-te și peste mine, și fă-mă mai bun!

TEODOR MURĂȘANU

Desnaționalizare, europeism, noutate, etc.

Este o profundă eroare a crede că se poate lucra la cultura europeană cu opere de naționalizate; dimpotrivă, cu cât mai *particulară* e opera, cu atât mai folositoare devine în concert. E nevoie a o repeta fără încetare, căci o confuzie tinde a se stabili între *cultura europeană și denaționalizare*. După cum scriitorul cel mai individualizat este de asemeni acela care prezintă interesul cel mai general omenesc, opera cea mai demnă de a ocupa cultura europeană este mai întâi aceea care reprezintă mai special țara sa de origine.

(André Gide-Incidences).

La o jumătate de oră depărtare, se află un câmp băntuit de grindină. Acum două săptămâni totul părea pierdut. Pomii înălțau crengi strenguțite și goale. Pașii foșneau în frunze sfârticate, ca după bruma unei toamne timpurii. Lanurile culcate arătau sub grâne răsucite de vârtej și rupte de salvele grindinei, pământul negru, ud și pustiu. Incerca să sboare, piuind stins, câte-o pasăre cu aripa frântă. Era o tristețe. Și sub cerul acum înalt și calm, vitele și oamenii pășeau cu ochii în jos.

Dar de o săptămână azist la o minune. Cu desnadejde, lumea aceasta vegetală, se acată de viață. Un lan de mazăre a dat floare nouă. Floarea soarelui, culcată, a prins țesuturi tinere care cicatrizează rana ruptă, și fiindcă nici o mână nu s'a plecat să înalțe discul greu al florei, s'a ridicat singură, târât, cu fața galbenă către soare. Lanul întreg, e un câmp de S înșirați oblic pe brazde de un caligraf stângaci. Porumbul își primenește foile late.

Inversunata voință de a trăi e astfel grandioasă și înduioșătoare.

O înțelepciune misterioasă găsește, ea singură, calea vindecării. Iar oamenii care se pregăteau să tragă cu plugul deasupra pustiirii din primele zile, s'au lumînat la chip și prind din nou nădejde. Dintr'un rezervoriu ascuns, firea își caută apărare împotriva nedreptelor urglii.

E pentru desnădejdele noastre o pildă.

Nimic nu se pierde, dacă nu trebuie pierdut. În ceasul cel din urmă, tainice puteri comprimate în adâncuri deschid alt drum vieții,

* * *

Gîndesc, în fiecare seară, întorcându-mă de la acest spectacol înfiorător, la dureroasele întrebări fără răspuns, care chinuie omenirea de cinci ani încoace. Nu la acele probleme economice, politice, sociale, pentru a căror deslegare se schimbă necurmat, în toată Europa, guverne, se fac și se desfac legi, se discută tratate, se adună conferințe și congrese, se tipăresc manifeste, se nasc polemici, se pregătesc, poate, alte răfuei cu arma în mână. Deasupra tuturor se cascadează o mare problemă morală.

Mai înainte de reforma instituțiilor create de om, stă omul. Individul e desaxat, fără reazăm. Individul care a fost brutal pus în fața problemelor de viață, până erii rezolvate cu un nestatornic compromis. Literatura, arta, cugetarea Europei sînt terorizate de aceste căutări.

Curenți contradictorii și desnădăjduite; răsturnări de tradiționale canoane și înlocuirea lor prin altele noi; nerăbdătoare înfrigurare și soluții paradoxale; întoarcerea la budismul estetic și la brahmanismul filozofic; dadaism și cubism; occidentalism opus nirvanei indice; înfătuare națională și utopică zămislire a unei patrii europene — stau tot atâtea dovezi ale neobositei căutări de noi înșine. Occidentul a creiat o civilizație materială, mecanică, vulgară, nivelatoare de individualități, a redus omul la simplu angrenaj în mașina de producție și de consumație, i-a smuls pe încetul sentimentul grav, august, religios și divin al vieții. De această pierdere omul nu s'a consolatat.

Vindecarea și-a căutat-o uneori în doctrina de o înfinită noblețe spirituală a lui Rabindranath Tagore ori în „lumina care vine din orient“ a contelui Kayserling.

Occidentul și a întors ochii către desindividualizarea și inacțiunea panteismului brahmanic și nirvanei budice. Sau, alteori, cum rostea Gide în răspunsul la o anchetă, a socotit că izbăvirea vine din grija de a nu întoarce ochii îndărăt la tradiție, la contemplarea necurmată „a pămîntului și a morților“, pentru a nu deveni ca femeia lui Loth, statuie de sare. Sau, mai departe, a așteptat mîntuirea de la depersonalizarea propovăduită de internaționalism.

Firește, căutarea aceasta, cu ochii orbi, în besna unde nu luminează nici o zare, va însemna capitalul cel mai patetic al epocii. Fiindcă mai aspre decît toate suferințele războiului — care păreau cel puțin atunci că vor mîna omenirea către un liman odihnitor — sînt rătăcirile în deșerturi uscate, sînt însetările acestea pentru care

nu se găsește stropul răcoritor, sânt golurile deschise înainte, pentru care nu se mai află nici o amăgire. Sânt mai ales desmeticirile, după care omul recules se trezește sub tălpi cu abisul.

Și iarăși, firește că aceste dibuiri cu expresia în literatură, și în filozofie, și în artele plastice, și în teatru, neapărat au trebuit să aibă un depărtat ecou și în țara românească, printre occidentalii danubieni, unde atât de repede ne sosește croiul vestmintelor pariziene, piesele bulevardiere, Prince și revistele cu xilografii cubiste.

Dar din pateticul dramei n'am prins de cât gestul, din firul gândirei, de cât cuvântul, din fiorul metafizic, de cât parodierea lui. Tot astfel umbrele lăpitate pe zid schimonosesc caricaturi.

Și iată cum s'au împământenit pentru anumit public și anumiți actori, de către anumiți literatori, grăbiți desenatori și revoluționari versificatori, formulele magice cu care se vor deschide toate porțile universalității: — europeism, desnaționalizare, constructivism, modernism, mai știm noi ce.

* * *

Apărătorii focoși ai europeismului, au luat în derădere, cu isteapta lor zeflemea, ceace am numit în literatură și artă *autohtonism*, adică fireasca dezvoltare a creației cu rădăcini în solul național.

Argumentul e simplu.

Cum tu, desculțule, nepot al lui Nică al Petrei, îndrăznești să amintești de o artă și un scris cu fibre în tradiția indigenă? Dar ce înseamnă această tradiție? Pe ce se reazămă ea? Poți oare descoperi în trecut un nume care să țină piept lui Corneille, Shakespeare, Goethe, Dante, Pușchin, Camoens, Cervantes? Când toate neamurile și-au luat cu câteva veacuri înainte, tu să migălești pe loc, pentru a împlini ciclul, — și să rămâi deci vecinic cu un secol în urmă? Există un spirit european; a străbătut în cărți, în literatură, în artă — ce absurdă inocență să-ți morfolești tradiția ta săracă, să te fudulești cu mizeria ei, să tremuri nevoiaș și desculț la fereasta Europei, cum fac gușații patriei tale, la poduri, când trec luminoasele, rapidele și confortabilele expresuri internaționale!

Dar iată ce scrie — aidoma cu gândurile noastre — unul din purtătorii de cuvânt ai europeismului, pe al cărui nume jură toți discipolii „spiritului nou“ din Franța și în consecință și acel din România occidentalizantă:

„Ați zeflemisizat ceace numim cultura noastră europeană, și neînțelegând ce înțelegem prin asta, ați lăsat să se creadă și ați făcut să se creadă, și ați crezut voi înși-vă ori v'ați făcut a crede, că pretindem a denaționaliza literaturile, când dimpotrivă, nu recunoaștem valoare decât operilor celor mai adânc revelatoare ale pământului și rasei pe care le poartă. ... Am susținut dimpotrivă, că opera de artă cea mai desăvârșită va fi tocmai cea mai personală, și că nu e nici un câștig pentru artist a se resorbi în val; am susținut întotdeauna că nu nivelându-se, ci individualizându-se, dacă se poate

spune, individul servește statul; și de asemenea, că naționalizându-se o literatură ia loc în umanitate și semnificație în concert... (Opera) cea mai adânc națională, cea mai particulară etnic vorbind, este tot așa: cea mai umană și aceea care poate mișca mai mult popoarele cele mai streine". (André Gide. Nouvelle Revue Française. Iunie 1919).

Fără îndoială nu ducem amorul propriu național, până la exageranța nobililor niponi, care astă primăvară, când Senatul Statelor Unite a votat escluderea japonezilor, în semn de protestare și-au făcut harachiri. Diplomația noastră și grunzuroasele fineți financiare ale d-lui Vintilă Brătianu ne-au deprins cu alte ofense mai grave, pe care le-am primit fără să cîntim un mușchiu din obraz. Amorul nostru propriu a devenit mai elastic și mai împăciuitor. Recunoaștem dar; că la o sută de nume și la sute de opere, înscrise în marile creații de artă ale universalității n'avem încă un nume și o operă de opus; căci nu vom duce orgoliul până la a asemui pe d. Ion Dragoslav cu Rabelais, pe d. Caton Teodorian cu Shakespeare și pe d. Radu Cosmin cu Victor Hugo. Există o catedră universitară de literatură, de unde această măsurătoare se face cotidian, cu largheță, și încă pentru ca să iasă împuținați și umili din încercare... Shakespeare, Rabelais și Hugo.

Dar creația de artă, când va fi să nască, așa ca să-și ia singur locul în universalitate, nu va fi cu nici un chip fructul bastard, nici al apusului nici al răsăritului; ci odraslă indigenă, așa aspră, desculță și vânjoasă, cum va fi predestinat-o ereditatea, tracoilă a rasei.

Că va fi într-o tradiție ori în alta, că vor disputa-o cubiștii ori construcționiștii timpului, că va avea echilibrul sobru și calm al clasicismului, ori turmentarea romantismului supraviețuitor încă sub atâtea alte etichete — ne este aproape indiferent. Loc își va face fără noi și peste noi, cu acea biruitoare putere de viață, pe care n'o înăbușe nici o împrejurare protivnică, și care, după cum mă învață în fiecare inserare lanurile bătute de grindină, își nalță spic plin de viață când părea mai aproape de moarte.

* * *

Până atunci, vajnicile controverse sunt de prisos. Vor netezi poate drumul celui ales, pe care nu-l știm și încă nu se cunoaște poate, singur. Sau încă, îi vor încurca și întârzia mai greu, acest drum.

Superstiția nouității n'o avem în măsura care să ne piardă cum-pătul. În gândire și în expresivitate, veacul acesta al concertelor transmise aerian și al expedițiilor de avioane, n'a depășit prea mult veacul lui Platon. Cu aproape patru sute de ani înainte de Crist, Philolaos, fără aparate astronomice și subtilitatea calculelor, știuse să afle că pământul și planetele se învârt în jurul soarelui. Un foarte modern apostol al urbanismului, Le Corbusier, arăta mai deunăzi într-o publicație franceză înaintată, că tipul ideal al unui oraș modern și occidental, a fost realizat — cu câte veacuri înainte! — de Pekingul Chinei. Ronsard a priment poesia franceză întorcându-se la capi-

pedele stihurilor elino-romani. Iar prejudecata modernismului, nu mai departe de acum câteva săptămâni, ne-o spun gazetele pariziene, a făcut un lector al Comediei Franceze, să respingă *Agésilas* al lui Corneille, copiat, semnat și presintat de un mistificator cu banalul nume de Bourgeois.

Elanul noutății — o mărturisește tot Gide — trebuie cătat în tradiție și în studiul trecutului. Aceasta nu e împietrire în timp. Dar tirania morților o suportă, măcar fiindcă în traiul tău de toate zilele articulezi ca dâșii aceleași sunete și mergi-cum au făcut-o ei, tot pe două picioare — în afară de nu vei fi coborând în stradă în coate și nu vei fi salutând confrății cu degetul mic dela piciorul stâng, extravagante la care, mărturisim că n'au recurs încă nici unii dintre cubiștii, dadaiștii, moderniștii și europeiștii noștri, burghezi de treabă, pașnici și inofensivi consumatori de alune americane, dincolo de panoramele expozițiilor și de paradoxele cafenelei.

Că se pierd risipe de talent în aceste rătăcirii, netăgăduit. Sunt efemere opere cu destinul porumbeilor din câmpurile de țir. Iși palpită aripile albe în soare, deasupra pajiștei verzi, pentru a se rostogoli cu cât mai de sus și mai fără de grije, cu atât mai greu, la pământ, fără întoarcere.

CEZAR PETRESCU

Vrăbia și rândunica

La masa de nuc la care stau, întotdeauna se adună, la ora prânzului, vrăbii de jur împrejur. Eu fărîmîtez pâine și le arunc, iar ele se reped ahtiate și se ceartă pe pradă. Vrăbioii mai ales, pe cari îi cunoști după pata neagră de pe gușă, sunt zi de zi tot mai obraznici, și vin uneori să-și culeagă bucățica pînă sub masă, de lângă picioarele mele. Numai când se repede cocoșul cu aripele jumătate ridicate și vine să cucerească terenul pentru numeroasa lui familie, vrăbiile ciripesc speriate și se adăpostesc, purtând încă în cioc o ultimă bucățică, în gutuiul de-alături.

Peste drum de unde stau este o șură, — iar sub streășină acolo și-au făcut cuibul o pereche de rândunele. Mă uit la ele cum își iau sborul zorit în treaba lor, și parcă mi-e necaz de ce disprețuiesc fărâmurile ce arunc și preferă să alerge, după o hrană pe care ar putea s'o găsească așa de ușor, ici la picioarele mele.

Mi-e necaz, și nu mă pot opri totuși să nu le iubesc, păsările, acestea, cu sborul elegant, cu formele fine, cu mândra lor sălbătăcime. Vrăbiuțele mele mi-s dragi, mă înduioșează când le văd grăbind la adăpost cu sborul lor nedibaciu, ca niște sfârleze scăpate din sfoară: — dar când văd rândunica avântându-se și săgetând aerul, drept ca spre o țintă binecunoscută, cu conștiință propusă și cu hotărâre urmată, — nu mai este înduioșarea simțirea ce mă cuprinde, căci nu mai am aci în fața mea slăbiciunea, lașitatea, neputința, — ci am icoana siguranței și încrederii în sine, am pilda bizuirii pe sine însuși, și atunci simțirea ce sporește în inima mea este aceea care te pătrunde când te întâmpină vrednicia, mândra și desprețuitoare decârjele milei, care e mizericordie și eleimosină.

Vrăbiuțele mele sunt lacome, se reped la hrana de-a gata și dacă care de care să șterpească bucățica de sub ciocul celeilate: — uităte la rândunica sobră, cum rodul vînatului său nici nu-l atinge pînăce nu și-a îndestulit întâi cuibul. Iată cerșitoarea aici, și muncitoarea dincolo. Iată-o pe aceasta servilă, atârînd de bună voința mea și de cruțarea sau nebagarea în seamă a păsărilor din curte, — și ui-

tă-te la cealaltă, liberă, năpăsătoare, stăpână pe dânsa și pe aerul ei, pe lumea largă în care loc este pentru toate vrednicile și unde se rătăcește și pierе numai cel becisnic și ticălos.

Nu se uită rândunica la fărâmatăra mea de pâine, și nu se coboară s'o culeagă de jos, — parе c'ar bănuі că prin aceasta s'ar statornici între noi legături dela stăpân la rob. — Ce-i pasă vrăbiei de robie! Ea vrea să trăiască bine cât trăiește și traiul bun pentru dânsa e să fie pururea sătulă și odihnită.

* * *

Mă uit la păsări și mă gândesc la oameni. Oare nu s'ar putea împărți și ei în două mari tagme, în tagma vrăbiilor și cea a rândunelilor?

Uitați-vă la grămădeala și la cripeala din jurul celor puternici cum se îngrămădesc să-și smulgă unii altora de sub nas focmaua. Abia a văzut unul fărâmatăra și zece s'au repezit asupra ei. Și și-o dispută cu protestări servile, cu ponegriri înrăite, — acela e mai norocos care e mai botos și mai neobrăzat; acela căruia nu-i pasă dacă spune o minciună despre altul, din clipa ce printr'aceasta poate să-l înlătore dela împărțeală, — acela căruia nici o mână nu i este prea scârboasă de sărutat și nici un noroi prea murdar de ingenuchiat într'însul, numai în mână să fie grăunțe și deasupra noroiului să se ridice treptele pe cari tronează împărțitorul lor.

Din când în când păsările din curte pizmuitoare se aruncă asupra bietelor acestor vrăbii și le risipesc, — și vezi atunci pe cei puternici făcând haz de sperietura lor. Dar cu încetul, fricoase, se strâng iar, și iarăș cerșesc, cu priviri speriate împrejur, cu priviri implorătoare în sus, fărâmatăra blagoslovită.

Ce s'ar face fără ea? — nu se întreabă, le e groază să se gândească. Dar e o virtuozitate în toate, astfel și în milogeală; și când au ajuns artiști în culegerea fărâmatărilor, nu le mai pasă.

Cei puternici, fără îndoială că se simt înduioșați de atâta umilință și iartă lăcomia becisnicilor acestora; — căci altminteri de ce le-ar mai aruncă grăunțe și fărâmaturi? — Dar cred că trebuie să aibă uneri și pentru rândunelele disprețuitoare de milă câte o privire de necaz — și de stimă.

E tot ce pot se le dea acestora, — și cred că rândunelele nu le cer nici atât.

În libertatea lor sălbatecă și mândră, nici nu se uită la fărâmatăturile de pe jos și la lupta disperată a vrăbiilor pentru ele. Se avântă în lumea largă, cu puterea muncii stăpână pe dânsa, și-și croesc viața lor aspră și de sine stătătoare, din flacăra minții și din puterea aripilor. Puțină sau multă, largă sau îngustă, această viață va fi a lor proprie, — nu va zăcea niciodată prosternată în praful dela picioarele altora, — niciodată nu va atârna dela pâinea și cuțitul ce alții țin în mâinile lor.

* * *

Când a venit toamna, rândunelele m'au părăsit într'una din zile fără să-mi zică rămas bun.

S'au dus să-și împlinească menirea lor, care pe semne nu se mărginește numai aici în cuprinsul acesta în care trăesc eu, ci va mai îmbrățișa și alte orizonuri din lumea aceasta toată.

Vrăbiile însă au rămas cu mine; mi-au rămas credincioase.

Au umplut podul în care mi-am pus la păstrare secerișul toamnei, și huzuresc acolo, împărțind, fără să mă mai întrebe, agonisita mea.

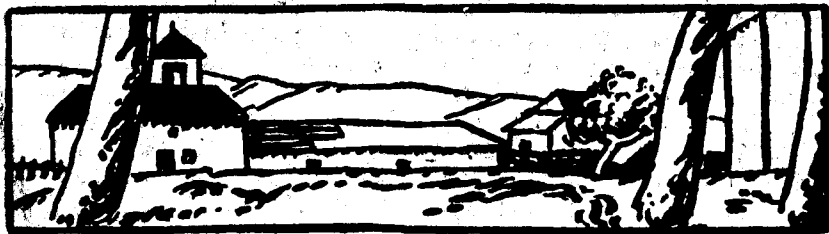
Am ajuns tovarăși, de voie de nevoie, ceea ce pân'acum ele aveau numai din dărnicia inimei mele miloase. Dar vezi: au rămas cu mine; este și pornire de recunoștință în neamul păsărilor acestora.

În mijlocul iernii o să mă îngrozesc când o să dau cu ochii de jaful și necurătenia ce-mi vor fi făcut vrăbiuțele mele în pod; ei, dar n'au plecat, au rămas să-mi țină de urât, fideli curteni și vasali ai bieteii mele case sărăcicioase...

Apoi, o să vină iară primăvara, și într'o bună dimineață o să aud iarăș ciripitul viu și dulce al rândunelelor. Se vor fi întors, așa discret cum vin ele, la cuibul lăsat aicea astă toamnă, — și nu-mi vor zice nimic, nimica nu-mi vor cere. Și chiar dacă nu le-aș fi lăsat neatins cuibul, rod al muncii lor stăruitoare, și l-aș fi doborât de sus de sub streășină, ele tot nu s'ar tângui, ci fără să piardă o clipă s'ar apuca de durarea altuia. Și iar își vor începe această bucată a vieții lor mândre și libere, — pe când vrăbiile vor împresură iarăș masa mea de sub nuc, cerșindu-și lacome fărâmaturile...

Le voi arunca tot ca anul trecut, — dar ochii mei vor urmări și vor saluta sborul elegant, săgetând aerul, al poporului mândru și liber al rândunelelor.

ION GORUN

In Cehoslovăcia

— Note și observații —

Vorbind de foștii legionari cehoslovaci, am arătat într'un articol precedent în ce constă punctul de gravitate împrejurul căruia se învârteste mașinăria republicei vecine. Este mai presus de orice îndoială, că foștii legionari vor fi cea mai solidă garanție și în viitor a statului, cel puțin pentru o generație. Dar nu numai atât. De munca și zelul lor de acum va depinde întrucât „duhul legionarilor“ — despre care se vorbește așa de mult — va putea fi evanghelia politică a generațiilor viitoare.

Firește, efortul lor este o luptă de idei, liberă, care vrea să se impue pe calea convingerii, iar nu a siluirii. Curentele politice și sociale se întind și se încrucișează în cea mai deplină libertate. Dacă am urmări aceste curente, fără a cunoaște formidabila organizație a legionarilor, desigur că fenomenele le-am judeca și cântări după aspectul lor de suprafață, căci influența este numai de ordin moral, un contra-curent care tinde să îndrepte greșelile și rătăcirile tuturor grupărilor politice. Organizația legionarilor cehoslovaci este seismograful care tremură la cel mai mic defect în mersul normal al lucrurilor, și conducerea țării primește bucuros concursul ei în accelerarea consolidării sufletești, prima și indispensabila condiție pentru consolidarea politică și socială definitivă.

Curentele politice din Cehoslovacia se desfășoară într'un mod mai accentuat ca aiurea. Nici nu e mirare dealtfel, deoarece această țară a avut parte de o grea moștenire. Fără un stat independent la spate, cum e cazul României, ea trebuia să-și facă din temelie toate instituțiunile, înfruntând două greutăți deodată: neajunsurile inerente unui aparat administrativ nou, și soluționarea gravelor probleme de după război.

Mulțumită unei munci conștiente din trecut, poporul ceh dispune de un esențial factor de guvernare: *cultura*. Până la un punct, acest popor nici nu trebuie guvernat; el cere doar satisfacerea unor elementare exigențe sociale. Incolo fiecare cunoaște cărările care duc la

emanciparea și fericirea sa. Așa mi se pare că trebuie să interpretez ceace mi se spune despre Teatrul național, bunăoară, pe care „poporul l-a ridicat șie-și”, și unde cu două săptămâni înainte trebuie să-ți procuri bilet pentru a vedea o reprezentație. Și teatrul la Praga nu-l cercetează îmbogățirii de rășboiu, cari nu știi cum să-și cheltuiască banul, ci păturile largi ale poporului. Cehoslovacia, de altfel, îți face impresia că nu ar avea nobilimea banului, eșită din rășboiu ca pretutindeni. Nu mi-a fost dat încă să văd o societate mai modestă în felul ei de a fi și a se manifesta. Pe străzile unei capitale de 800 mii locuitori nu am văzut un bărbat „elegant” sau o femeie „luxuoasă”.

Păcat că cultura nu ofere aceleaș avantagii și în Slovacia. Anal-fabetismul în cele 80% ale lui, secondat de un bigotism religios și politic, va favoriza multă vreme încă tensiunea internă a tinerei republici. Normalizarea lucrurilor va reclama un proces îndelungat și greu, care va trebui să înceapă cu emanciparea culturală de sub tutela culturii maghiare a celor 40% știutori de carte și să sfârșească cu învățarea lui az-buchi pentru cele 60%.

* * *

O altă problemă dificilă este aceea minoritară. Cei 70 deputați germani formează un bloc destul de puternic, pentru a prăvăli serioase greutăți în calea consolidării noului stat. Conștientă de aceasta, minoritatea germană uzează de mijloace extremiste, după cum ne-o arată un fapt recent. Deputatul Scholich, criticând într-o întrunire publică proiectul guvernului de a expropria în interesul apărării naționale pădurile dela frontiere, a spus că germanii mai bine ar face să le dea foc decât să asiste la realizarea unui asemenea plan. Parchetul i-a cerut ridicarea imunității parlamentare și în curând va fi judecat pentru instigație.

Față de atitudinea quasi rebelică a germanilor, conducerea statului ia toate măsurile de apărare. Președintele Massaryk abia de curând s'a întors dintr'o călătorie făcută în Moravia, unde a luat contact direct cu păturile largi ale poporului, fără deosebire de naționalitate. Marea stimă și autoritate de care se bucură președintele republicii a avut darul nu numai să slăbească tensiunea germană, dar să sape o prăpastie între poporul german și conducătorii săi. Aceștia nu mai încetează cu reproșurile la adresa poporului, pentru faptul că s'a dus să salute pe președintele Massaryk, și să stea de vorbă cu dânsul.

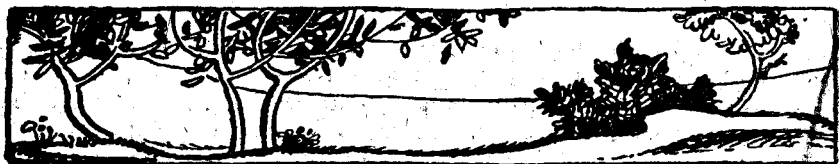
În politica generală a țării predomină chestiunea economică. O luptă acerbă se dă între politica agrară și cea industrială. În vreme ce agrarienii cer protecțiunea agriculturii și reducerea aceleia a industriei, reprezentanții celeilalte cer importul liber al produselor agricole. Probabil că lupta aceasta se va încheia cu un cômpromis. Deoparte se va proteja întru câțva agricultura, de alta se vor reduce taxele de import la articolele industriale.

* * *

Intr-o direcție, toate părerile se unesc: în a cere reducerea impozitelor. Plăngerile împotriva fiscalității excesive sunt atât de accentuate, încât ministerul de Finanțe a fost nevoit să promită reducerea bugetului dela 18 miliarde 900 milioane coroane la 14 miliarde 900 milioane. Operația aceasta se proiectează a se face parte prin reducerea efectivului armatei dela 150 mii la 120 mii oameni și prin reducerea serviciului militar dela doi ani la optsprezece luni.

Armata, dealtfel, este o instituțiune care a mai suferit și alte modificări și reorganizarea ei nu poate fi considerată definitivă nici acum. Prin legea electorală s'a făcut marea greșală de a se fi acordat dreptul de vot armatei active, dar nu s'a acordat în acelaș timp și facultatea propagandei electorale printre soldați. Urmarea a fost că armata a fost obiectul unei furioase campanii clandestine, făcută cu un succes aproape desăvârșit. La alegerile comunale de acum zece luni, marea majoritate a armatei a votat listele comuniste. În urma acestui fapt semnificativ, au fost modificate regulamentele întregului serviciu interior al armatei. Viața de cazarmă a fost astfel întocmită, încât soldații să nu-și mai poată petrece timpul liber prin crășme și bodegi. Sală de lectură, de teatru și alte așezăminte culturale și distractive îl țin pe soldat strâns legat de cazarmă. Efectul exterior al acestor schimbări se poate verifica la fiecare pas. Efectul interior se va vedea însă abia la viitoarele alegeri.

P. NEMOIANU

Când adversarii noștri au dreptate

— Pretexte de generalizări nepripite —

O primă eroare a majorității oamenilor noștri politici stă în credința apriorică, dar nestrămutată, că *toți* adversarii intereselor, și ceva mai rar ai ideilor pe care ei le servesc, sunt idiști.

O a doua eroare (cu mult mai gravă în urmări) privind aceiași oameni politici, stă în credința că *toți* partizanii ideilor, și ceva mai rar ai intereselor lor, sunt inteligenți.

Presă respectivă, evident, se comportă în consecință. Aceasta evită cetitorului orice fel de surpriză și-l dispensează de a citi prea multe ziare. Ii e suficient să ia cunoștință de atitudinea unui singur cotidian față de o anumită chestiune, pentru a se edifica totodată și prin aceasta de atitudinea tuturor celorlalte. Pentru așa ceva nu e măcar nevoie ca cetitorul să fie Român. Debarcat din Chili sau Paraguay, călătorul cunoscător al limbei noastre și al diverselor ei derivate scrise, după un stagiu de câteva zile numai în țară, poate ști bine că *tot* ce se scrie într'un fel la un ziar politic, va fi identic în cutare altul, și pe dos, în anumite altele. Rezultă de-aici că nu cetesc mai multe ziare în românește decât aceia cari găsesc în citirea lor o desfătare estetică.

Dar nu ei ne interesează (a lor e împărăția cerurilor) și nu despre asta ne-am propus a vorbi acum.

* * *

Faptul că situația omului public depinde în bună parte de popularitate, a familiarizat Românul cu tactul și circumspecția, învățându-l, dacă nu să vorbească sau să scrie cum se cuvine, cel puțin să tacă ceea ce, și când trebuie. Căci deosebirea între regimul cenzitar și acel al sufragiului universal, e că în primul poți minți prost, pe când în al doilea e obligator să minți bine. Cantitatea de ipocrizie a politicianilor nu e în funcție de sistemul electoral, dar calitatea ei, da. Și în definitiv, e preferabil ca cineva să fie ipocrit și fin, decât sincer și vulgar. Mai mult chiar: sinceritatea prostului e o necuviință.

Dar dacă ipocrizia (cetește: tact, circumspecție, perspicacitate, supleță, diplomație, etc.) e o formă necesară, ea ăre desigur limite. Sinceritatea și ea le are pe ale ei. „Buna ziua, babă chioară” nu e sinceritate, e mojiție. Nimeni, oricât de înzestrat și ori cât ar gândi-o, nu-și

permite să vorbească în ziarul partidului din care face parte, de ex. despre *imbecilii lui partizani* și nici măcar despre *talentații lui adversari* (excepții, excepții, ce regulă n'are excepții?)

Dar dacă greșelile partizanilor îți e permis să le taci, și câteodată să le și aperi, meritele adversarilor e o *datorie* să le recunoști (chiar dacă n'ai face-o decât pentru compensare și ușurare sufletească).

Aceasta e condiția esențială a onestității profesionale, care, în țara noastră depășește de multe ori (prin raritate) oportunitatea talentului (rărișor și el, dar nu atât.)

* * *

Gazetarul al căruia toc nu se poate mișca decât după indicațiile permanente ale acestui luminos punct de reper moral, nu-i la locul lui în mai nici una din redacțiile României-Mari. Ca să-și exercite profesia în acest mod excepțional, ar trebui ca fiecare problemă la ordinea zilei s'o trateze în altă gazetă.

Asta-i irealizabil (și desgustător).

* * *

Revista aceasta, scrisă de gazetari fără gazetă, spre deosebire de gazetele fără gazetari, se străduiește să introducă în scrisul periodic alte moravuri. De aceea credem că toți cei cari au urmărit-o nu vor fi suprinși de cele ce urmează.

* * *

Se știe că dela Brăila până la Marea Neagră, navigația pe Dunăre se execută sub controlul și răspunderea unei comisii europene. Sarcina de căpetenie a comisiei constă în întreținerea navigabilității fluviului.

Se întâmplă însă că, de curând, canalul Sulina s'a împotmolit. Vasele mari nu mai pot trece prin el încărcate. Ele sunt nevoite să ancoreze în larg și să descarce mărfurile în remorchererele aflătoare în port. Proprietarii remorcherilor nu au nimic de pierdut în această operație și interesul lor cere ca situația să dureze. Nu vrem să stabilim nici o legătură între comisiunea europeană și transportul cu remorchererele, dar suntem siliți să constatăm că imediată consecință a rentabilei neglijențe e trecerea Galaților în categoria porturilor de mâna a doua.

Intrebat de un trimis al ziarului „Financial News” asupra intențiilor guvernului, domnul Vintilă Brătianu a declarat:

„Dacă delegații în comisiunea dunăreană nu-și înțeleg rostul, guvernul român va lua chestiunea în mâinile lui, pentru a o rezolvi așa cum interesele țării o cer.”

E în acest răspuns succint și hotărâre și demnitate și patriotism.

Suntem fericiți că avem prilejul să felicităm de data aceasta pe domnul Vintilă Brătianu pentru atitudinea luată, regretând totodată că în alte privinți nu putem păstra aceeași poziție.

AL. O. TEODOREANU

Adulatori și pamfletari

Ni se întâmplă, încă odată, un regretabil incident de răspântie. Iar se rățolesc la noi, dela distanță, și din nouscot limba pela spatele nostru băieții deștepți dela revista de Sâmbătă a dlui Iacob Rozenhal. Cu apucături detestabile de prunci crescuți pe maidan, micii „șabăsgoimi” dela *Cuvântul Liber* ne reproșează oribila crimă de a nu ne fi înduioșat de loc în urma recentei condamnări a dlui N. D. Cocea. Astfel, printr’o singură mișcare de plaivaz, suntem asvârliți în mod automat, dela înălțimea acestor călimări inteligente, tocmai în lagărul lașității de cugetare și al atitudinilor slugarnice. Vom primi, de-abună seama, pentru actul nostru de cruzime, subvenții discrete, ca dl. Kalman Blumenfeld, fericitul locatar al listei Guenther, sau, cel puțin, o decorație ca dl. Nedelea Nadler, favoritul regelui Belgiei. Căci nu ne-am desolidarizat de dl. N. D. Cocea, decât ca să ne punem bine cu Palatul...

Am putea să nu răspundem nicio vorbă birjăreștilor recriminări, al căror unic merit stă în împrejurarea, inexplicabilă de altfel, că nu conțin nici o eroare gramaticală. Ne dispensează de orice justificare amănunțită, mai întâi, persoana însăși a compătimitului condamnat. Dl. N. D. Cocea nu poate fi considerat nici un moment victima unui proces de convingeri; aventuroasa activitate, de multe ori foarte picantă, a acestui condei public, e prea cunoscută, pentru ca să reprezinte printre noi, o clipă măcar, respectul pe care-l datorăm oricând omului aruncat la închisoare pentru ideile lui. Nici vorbă!.. Dl. N. D. Cocea s’a mai supus și altădată unor captivități trecătoare, dar numai spre bineșimțitul său folos. Când a debutat în presa cotidiană, firește la *Adevărul*, a început prin a sta patru ceasuri vârat sub un podeț, tremurând de frig și de emoție, ca să tipărească apoi la gazeta o celebră convorbire apocrifă cu banditul Pantelimon, spalma de-atunci a județului Neamțului. Escrocheria s’a dat repede pe față, mai ales că haiducul nu se pricina a fost prins nu peste multă vreme, lumea a râs de vesela întâmplare a curajosului reporter, dar umările nu s’au oprit aici. Toată cariera de mai târziu a d-lui N. D. Cocea s’a resimțit de acest debut. Tot s’a clădit pe farsă și pe minciună rentabilă.

Revoluționar sforăitor, aruncat peste bord de partidul socialist ca

o otreapă primejdioasă; erou al unui răsunător proces scandalos, ale cărui peripeții nu se pot povesti decât cu ușile închise, între bărbați; pamfletar îndrăzneț, indeletnicindu-se printre picături cu mănoasa meserie de samsar al propriilor sale case; — d-l N. D. Cocea, tipul tradițional al socialistului șarlatan, vânează pentru a doua oară o condamnare răsunătoare, pentru ca drastica sentință, vizând un delict politic, și plesnind ca o petardă subț nasul democrației, să transforme ca prin minune un enorm morman de resturi abjecte, în pedestal de bronz pentru polemistul martir. Mai fusese osândit cândva dl. N. D. Cocea, într'un proces de îeșe-majestate, înainte de război, când un Consiliu de război pronunțase reformarea lui din cadrele armatei. Blânda sancțiune de-atunci i-a îngăduit, câțiva ani mai târziu, să mănânce la Petrograd din fondurile secrete ale aceleiaș burghezii odioase pe care o sfidase, în loc să fie ros el însuș de păduchi și de schije, ca orice reacționar inconștient, în noroiul cleios al tranșelor de pe râpile Siretului...

Acestea, și multe altele încă, de acelaș fel, am avea de înșirat aici, ca să motivăm calmul perfect cu care am înregistrat hotărârea judecătorească de deunăzi. Suntem încredințați însă, că niciun om de bunăcredință, dintre toți cei cari ne-au cetit și cari știau despre ce e vorba, n'au încercat vreun simțământ de duioșie, aflând de pedeapsa pronunțată împotriva acestui integru idealist, care, în vreme ce tipărea cele mai grosolane insulte la adresa Regelui, de pildă, prima să fie sluga, pentru servicii inavuabile, a d-lui Argetoianu.

* * *

Cazul dlui N. D. Cocea nu e însă decât un simplu pretext, pentruca adversarii de cea mai proastă speță să ne arate cu degetul, ca pe niște delicvenți ai celor mai elementare regule de umanitarism. În această postură, regăsim, cu aceeaș repulsiune dictată de neplăcerea unei apropieri impuse de împrejurări, pe europenii, români din naștere și cu leafă de origine talmudică, dela *Cuvântul Liber*. Sunt acolo câțiva polemisti cu luna, cari ni se tot încurcă printre picioare. Ei se ridică fanțoși în drumul nostru, cu aiere de bătauși care caută cearta cu lumânarea, și ne strigă porcării după ce am trecut de colțul străzii. Lămurirea ar fi, și de data aceasta, aproape de prisos. Dar capriciile gazetăriei românești sunt insondabile. Domnește atâta confuzie în jurul nostru, publicul românesc suportă încă, pasiv, atâtea contrafaceri, erorile sunt atât de des posibile, încât, cu riscul de a juca un rol comic încercând un soi de născocire tardivă a prafului de pușcă, suntem îndemnați să reamintim distanța morală care desparte în spațiu pe dl. Octavian Goga, de pildă, de dl. Eugen Filotti, să zicem. S'ar părea, într'adevăr, că un cetățean neștiutor, cumpărător cu numărul al tuturor publicațiilor editate în atelierele *Adevărului*, ar fi îndemnat să creadă că *Țara Noastră* e o publicație întreținută prin cerșetorie, lingușitoare și servilă, pe când *Cuvântul Liber*, copilul alăptat din suferința unui pumn de pamfletari cutezători, e monitorul consacrat al libertății răsvrătite și al independenței de cugetare.

Nedumerirea, dacă ar exista, s'ar risipi în ciuci minute, examinând fiecare, fără cruțare, cine sunt și cine suntem.

La revista *Țara Noastră* nu scriu, într'adevăr, decât câțiva oameni cari, de douăzeci și ceva de ani, făcându-se ostașii voluntari ai unei lupte de apărare națională au, slujit cu picături de cerneală și de sânge, la *Tribuna*, la *Epoca*, la *România*, o credință care a biruit. Scriu câțiva oameni cari, trăgând toate consecințele drumurilor pe care au apucat, s'au înfățișat tot așa, de bună voie, în fața inamicului, lăsându-și frânturi din oasele lor pe brazda frământată a câmpurilor de bătaie. Scriu câțiva oameni cari au intrat, cu adevărat pentru o idee, între zidurile temnițelor ungurești, la Seghedin, și n'au bătut, pe o sentință de condamnare, toba vulgară a reclamei de bălci.

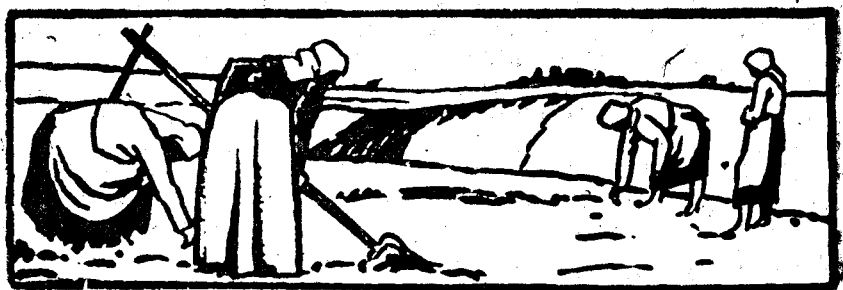
Unde sunt, din tabăra cealaltă, certificatele de bravură? Unde dovezile de convingere, unde semnele de dezinteresare? Din ce gaură eroică a răsărit dintr'odată acest improvizat Eugen Filotti, care în timpul războiului, a făptuit primul său act de îndrăzneală îmbrățișând în mod trecător profesiunea de spițer, pentru a-și pune pielea la adăpost, pe când colegii săi cădeau secerați de mitraliere?... L-am zărit atunci, elegant și bine hrănit, cu toate apanajele comodei lașități, cetind netulburat pe Oscar Wilde, și aranjând mici pachetele de sare amară; l-am mai revăzut la Cluj, încercând să-și croiască o potecuță în viață pe subt pulpana promițătoare a dlui Oct. C. Tâslăuanu. Și-l admir acum, în slujba dlor Iacob Rozenthal, Kalman Blumenfeld și Nedelea Nadler, îndreptând greșelile de ortografie ale acestora și gădilând cu abile foi de trandafir orgoliul impresionabil de scriitor dramatic al dlui Aristide Blank. (Oricine poate să măsoare, în gând, mărinimia comercială a unui director de gazetă anaifabet, și generozitatea princiară a unui miliardar, autor de piese de teatru, bine lingușit). Ei bine, acest micrococ al slugărniciei, plătit ca să scrie necuviințe pe pereți, e acela care ingenunchiază în extaz dinaintea virilității republicane a d-lui N. D. Cocea, și care, primind poruncă din partea patronilor săi, se strâmbă la noi cu aere pripite de cenzor infailibil, și cutează să ne dea lecții de bună purtare.

* * *

Rândurile de față ar putea să pară multora, pe-alocuri, violente. Ele sunt, cu toate acestea, rodul legitim al unei indignări juste. Prea suntem asaltați dela o vreme de mârăiturile unei prese fără scrupul și prea ne-am trezit de-odată cu toți mercenarii adjectivului în jurul nostru. Ei slujesc la taraba altora, simulând democrația; ei au învățat patriotismul în solda Komandaturei dușmane; ei și-au poleit onoarea în fundul ocnelor; ei ridică acum dinaintea luptei noastre sincere, înconjurate de atâtea adversități, reduta pestilențială a înjurăturii gros retribuite din umbră.

Ne îngăduim, adică, să credem, că înainte de a fi un scriitor de talent, gazetarul poate să fie, fără niciun risc, un om de onoare.

ALEXANDRU HODOȘ

Bilanțul și perspectivele Internaționalei a III Referatul lui Zinoviev

No. 141 (2176) din 24 Iunie 1924

Una dintre cele mai atrăgătoare concepții pentru comuniștii din Internaționala a III e cea a compromisurilor. Compromisul e dogmă pentru ei și indiferent de numirea perfidă ce i se dă — manevră strategică — prin această activitate ei tind să-și păstreze situația în guvernarea maselor, iar nicidecum să realizeze, măcar cât de puțin, din ceea ce Marx a înțeles sub revoluția socială. Căci altfel, după șapte ani de manevrări strategice am fi avut și noi bucuria sau spaima să vedem una din ideile lui Marx realizate în Rusia sovietică de către guvernul sovietic. Prin dogma compromisurilor, comuniștii au realizat până acum *burghezia comunistă*, întru nimic deosebită de cea obișnuită, ca clasă socială, dacă nu luăm în seamă groaznica ei sete de viață și de stăpânire. Deocamdată însă, în ședința Internaționalei, Zinoviev discută pe larg „compromisurile” și citează pe Lenin. Într-adevăr, în 1917, văzând că bolșevicii singuri nu vor putea rămâne la putere fără ajutorul vreunui partid masiv, cum era cel al țărăniștilor (adică social-revoluționarilor) Lenin a trebuit să justifice teoreticește fuziunea vremelnică a partidului bolșevic cu cel social-revoluționar. „*Problema unui partid cu adevărat revoluționar, a scris Lenin, nu constă în proclamarea imposibilului renunț dela orice compromis, ci în aceea că prin toate compromisurile, întrucât ele sunt inevitabile, să știe să susțină credința în principiile sale, în clasa sa, în problema sa revoluționară, în datoria sa de a pregăti revoluția și de a educa masele poporului spre victoria revoluției.*” Zinoviev este încântat de cuvintele acestea. El le explică în modul următor: „Aceasta a fost o manevră strategică. Se vorbea despre o *coaliție cinstită*. În perioada

de agitare a maselor asemenea întorsături de frază sunt admisibile. A avut oare de gând Lenin să se împace cu socialdemocrații, să intre în guvernul tuturor partidelor muncitorești, sau în guvernul tuturor partidelor muncitorești și țărănești? Absolut de loc! Aceasta a fost o manevră strategică.“ După Zinoviev și Lenin, doctrina coaliției cinsite, pe care au vrut-o toate partidele democratice în Rusia, în 1917, și au vrut-o liniștit, a fost pentru comuniștii-internaționaliști o simplă întorsătură de frază, acceptată de ei ca o simplă manevră, ca o unchiță. Zinoviev nu admite nici acum, după triumful *comunismului burghez* în Federația republicilor sovietice, o coaliție cu țărăniștii și cu socialdemocrații. „Când comuniștii vor începe să cugete serios la intrarea lor într-o pașnică coaliție democratică cu toate partidele muncitorești, care se numesc numai așa, iar în realitate formează al *treilea* partid burghez, — (reprezentantul celui mai fioros partid burghez — partidul comunist rus — îndrăznește în țara trusturilor și a societăților pe acțiuni, și a tuturor felurilor de exploatare ale maselor muncitorești să numească socialdemocrația al *treilea* partid burghez!!) — o asemenea purtare realizează o stare de oportunism. Bine înțeles, forța acestor altor așa zise partide „muncitorești“ e încă foarte mare; dacă însă aceste așa zise partide „muncitorești“ (ghilemelele sunt pretutindeni ale lui Zinoviev) ar fi partide autentice muncitorești, nu numai după conținutul lor, ci după caracterul lor politic, — dacă aceste partide s'ar alia pentru o clipă cu noi, noi am fi devenit imediat cea mai neînvingătoare forță în Europa“.

* * *

Trebuie să ai în fața ta o adunare de cretini hidrocefali, ca să îndrăznești să vorbești asemenea nerușinari. Ceri dela toate partidele muncitorești din lume să te ajute, conștient, pentru înșfăcarea puterii în Europa, pe motiv de a realiza revoluția socială, adică de a extinde puterea de stăpânire a fiicăilor dela Moscova, ca imediat după aceea tovarășul Felix Dzerdjinski, comisarul de interne, să înceapă exterminarea socialdemocrațiilor și a țărăniștilor, cum a făcut și continuă să facă în Rusia sovietică...

Aplicarea tacticei frontului unic

Pașagiul următor din referatul lui Zinoviev arată cum înțeleg comuniștii tactica frontului unic.

„Ce este tactica frontului unic, ce este guvernul muncitorilor și și ce este guvernul muncitorilor și al țărănilor? Suntem pentru aplicarea frontului unic în vederea cuceririi clasei muncitorești, tactica frontului unic rămâne în vigoare fără restricție. Suntem ca și până acum pentru lozinca guvernului muncitorilor și al țărănilor. În rezoluția sa, partidul comunist german declară cu multă dreptate: pentru o țară ca de pildă Italia, lozinca — guvernul muncitorilor și al țără-

nilor — e cu totul la locul ei; eu cred că e la locul ei și în Franța, și în alte țări. Dacă vom înțelege această lozincă, cum a înțeles-o partidul comunist rus, nimeni din cei din stânga nu va avea de spus ceva împotriva lui. (Să spună cineva că tovarășul Apfelbaum nu e șiret!) Care e proveniența acestei lozinci? Câteodată se spune că Radek (Sobelson) ar fi inventat-o din degete. Nu este adevărat! Lozincă e născută de revoluția rusă. Radek numai a desfigurat-o. (*Apfelbaum e mândros pe Sobelson pe motiv: — cine mai bine reprezintă și guvernează o sută cincizeci de milioane de țărani și muncitori ruși?*) Vrem să ne folosim de aceasta lozincă, cum s'a folosit de ea revoluția rusă, (adecă până când apfelbaumii își vor termina treaba și în Europa ca și în Rusia). Noi am aplicat lozincă guvernului muncitoresc. (Radek dela loc: „În Rusia noi am intrat în alianță cu țărăniștii din stânga“) Noi nu făgăduim, continuă Apfelbaum, că în Europa nu vom admite în guvernul sovietic o bucată sau alta din social-democrația, care se va desface din partidul socialdemocrat și va vrea să ne susțină pentru o clipă. Așa am procedat și cu țărăniștii noștri extremiști. Aceștia au format o bucată ruptă din partidul social-revoluționarilor (adică al țărăniștilor) având cu ei o parte din țărănime. (Ca în toate chestiunile, și aici Apfelbaum miște; partidul social-revoluționarilor sau al țărăniștilor a avut cu el toată țărănimea rusă, dovadă că în Statele Constituante, 95% din deputați au fost țărăniști, pentru care lucru apfelbaumii sovietici, stăpâni atunci pe guvern, i-au alungat.) Noi i-am luat la remorcă. În clipa însă când ei au început să vorbească cu limba lor țărănistă, noi ne-am liberat de ei. (O parte au fost uciși, o parte stau și până acum în închisori.) Aceasta a fost admirabilă strategie. Pe câtă vreme planul de a ne coaliza cu partidele social-revoluționarilor și social-democrațiilor imediat după Octombrie (1917) a fost o greșală. Aceasta se petrecea în momentul revoluției din Octombrie, când un grup de tovarăși credea că e posibil să intrăm în înțelegere cu țărăniștii și socialiștii. A fost o clipă când și eu aparțineam de această grupare. Dar aceasta a fost o mare greșală. Am înțeles-o curând și am dres-o. *Greșelile săvârșite în procesul revoluției ruse* (sublinierea e alui Zinoviev) *își găsesc oarecare justificare în faptul că nu se vor repeți în celelalte revoluții.* Așa stă chestiunea cu tactica frontului unic“.

Inșelarea maselor

Pornind dela principiul că „orice guvern burghez e în acelaș timp și un guvern capitalist, însă nu orice guvern muncitoresc e în realitate un guvern proletar, adică un instrument revoluționar în mâna proletariatului“, Internaționala comunistă, prin toate mijloacele de strategie și de seducție trebuie să organizeze masele proletare pentru a iuși revoluția socială. „Lozincă: guvernul muncitorilor pentru noi, spunea Zinoviev, e formula cea mai atrăgătoare, cea mai populară pentru cucerirea maselor în folosul dictaturii proletariatului. Lucrătorul

și țăranul, precum și funcționarul dela căile ferate, își vor face la început treaba lor revoluționară, și după aceea vor înțelege că asta e dictatura proletariatului. Trebuie să recurgem la formulele cele mai ușor de înțeles, după cum am procedat în revoluția rusă. Această chestiune nu e de mică importanță, nu e o chestiune de stilistică, căci răspunsul ne va arăta dacă noi suntem într'adevăr un partid capabil să atragă de partea sa pe lucrători, pe țărani, pe soldați, cunoscându-le partea sensibilă". Zinoviev se descopere cu un cinism nemai văzut până acum în practica demagogiei eterne: *"Trebuie să ne apropiem de mase, ori cum ar fi ele acum, să le cucerim de partea noastră, să le îndreptăm pe șinele bolșevice, iar după aceea ne vom putea schimba tactica"*.

Pornind dela principiul, care este însăși rațiunea existenței Internaționalei a III-a, că revoluția socială va avea loc, Zinoviev stabilește programul de acțiune pentru toate partidele comuniste:

"În clipa în care partidul muncitorilor devine un partid comunist serios, un partid al maselor, el trebuie să aibă perspectiva cuceririi puterii, și trebuie să se gândească, ce atitudine vor avea țărani, cum se va purta satul văzând cum crește partidul lucrătorilor. Iată pentru ce lozinka „guvernul lucrătorilor și al țărănilor“ e arătător că, în unele țări, și într'un viitor apropiat, noi vom pune chestiunea cuceririi puterii. Această lozincă e expresia faptului că hegemonia în revoluție trebuie să aparțină proletariatului, iar partidul comunist trebuie să conducă proletariatul“.

Pentru aceasta cucerire a puterii, Zinoviev prescrie un program. De pildă, relativ la Anglia.

„Guvernul lui Mac Donald se găsește pe linia de urcare a popularității sale. Dar dacă vom aștepta în pasivitate până când linia va începe să se coboare, atunci nu ne mai trebuie partid comunist. Avem în Anglia un guvern „muncitoresc“, avem pe Mac Donald. Acum micul partid comunist englez trebuie să meargă pe calea sa istorică. El trebuie: 1. să devină un partid al maselor; 2. să-și aibă ziarul cotidian. Noi trebuie: 3. să ne vărâm și mai tare în viața sindicatelor, ca să creiăm acolo o aripă stângă; 4. să dăm mai multă atenție tineretului; până în ultimul timp în Anglia nu a existat mișcarea comunistă a tineretului, de abia acum ea începe; 5. să ne apucăm curajos de chestiunea colonială, cum se cuvine bolșevicilor; 6. să ne luptăm cu înclinările spre dreapta acolo unde ele se evidențiază, să ducem o altă campanie electorală“.

* * *

Iar mai departe, Zinoviev face o revistă a partidelor comuniste din aproape toate țările. Pentru că pretutendeni mișcarea comunistă printre lucrători e în scădere, președintele Internaționalei a III-a e îngrijorat de soarta însăși a guvernului sovietic. În tot discursul lui imens se simte teama nemărturisită că revoluția socială în Europa va

da aceleași rezultate ca în Rusia: adică va da putință proletariatului și țărănimii să se afirme politicește, realizându-și idealurile lor, pe alte căi, pe alte principii, cu alți oameni, spre alte rezultate de cât acelea ce s'au arătat — apocaliptic și sângeros — în măcelărirea poporului rus, sub auspiciile doctrinei lui Marx.

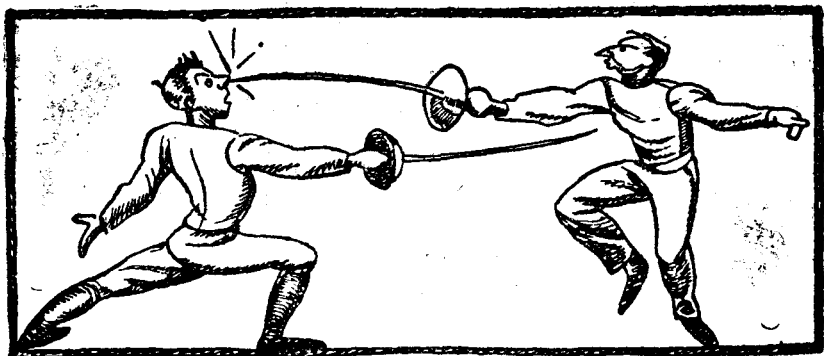
* * *

Un lucru ne face să fim filozofi: De oarece guvernele Europei, care primesc și citesc în „Izvestia” programul de acțiune al strașnicei conspirații cuibărită în Internaționala a III-a, continuă totuș să recunoască guvernul bolșevic *de jure* și *de facto*, însemnează că burghezia mondială conștient merge spre o moarte, care i-a devenit probabil necesară, pentru odihna ei de veci.

În sânul umanității vor rămânea atunci: țărănimea producătoare de pâine și proletariatul făuritor de cărămizi, ca să construiască — pe cale evolutivă — în ciuda îndârjirilor comuniste — cine știe ce altă viziune socială.

G. M. IVANOV

GAZETA RIMATĂ

In vacanță: Lecturi de gazetă

I. Banditul Terente

*Pe malul plictiselii permanente,
Viața trece 'n largo și 'n andante,
Cu ultimele știri pasionante
Sosite din Regatul lui Terente.*

*Subt sălcii pieptănate de liane
Haiducul s'g deprins să se întindă,
Și poteri multe s'au pornit să-l prindă,
Cu submarine, puști, aeroplane...*

*E inutilă însă — ori ce sforțare,
Din cetățuia lui nu vrea să iasă,
Și nu admite nicio pertractare...*

*A pagubă, lung flueră gardistul,
Terente stă ca melcu, 'nchis în casă, —
Și face'n baltă pe regionalistul l...*

II. A fuzionat Blajul...

*In Patria citesc faimoasa veste,
Și par'că nu știu cum, nu-mi vine-a crede;
Sau ochiul meu, sârmanul, nu mai vede, —
Sau poate totul nu-i decât poveste...*

*Se hotărâra, deci, separatiștii
Și și-au iertat, frățeste, inamicii?...
Dădură deslegare canonicii,
Iar s'a făcut, ceva, cu țărăniștii?...*

*Ori, și mai grav, în taină, clericalii
Din mica noastră Romă-ardelenească
S'au dat, în bloc, cu greco-orientalii?*

*Nu, nu-i nimica, alta e geneza
Acestei știri menite să uimească: —
Nu știți că Blajul s'a unit cu Veza?*

III. La Bădăcini

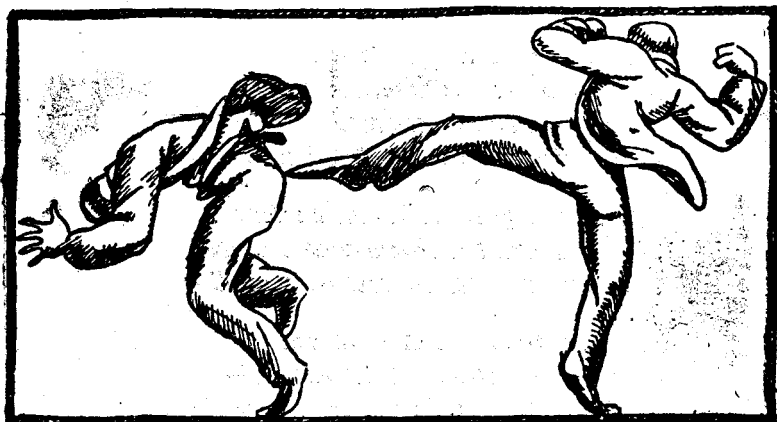
*Desamăgit de trud' atâtor zile,
De-atâtea lungi și sarbede discuții,
De-atâtea noi și jirave soluții,
In cortu-i s'a retras, cași Ahile.*

*Din jurul său plecat-au toți vecinii
Spre bălciul din Șimleu (la târguială!)
Și-o blândă, largă pace matinală
A 'mbrățișat de-odată Bădăcinii...*

*Modest roșește lângă brazdă macul,
In vreme ce Maniu, fără de pripă,
Pe doi copaci solizi și-a 'ntins hamacul.*

*Și stând așa, la drumul jumătate,
Tot visul său politic se 'njiripă, —
In izolare și 'n singurătate...*

PETRACHE SCUMPU
versificator de ocazie.

INSEMNĂRI

Reintoarcerea la matcă. — Ecou-
rile nereușitei fuziuni a partidului na-
țional nu s'au stins încă de tot. Ca-
valerii rătăcitori ai regionalismului ar-
delenesc, reîntorși în bârlogul lor pro-
vincial, s'au adunat în balconul zia-
rului *Patria*, fără participarea ramurei
tachiste dela București, și au hotărât
revenirea la idealurile părăsite. Des-
amăgiți și izolați, batjocoriți și pără-
șiți, înapoițați acasă cu coada între pi-
cioare, ciracii dlui Vaida-Maniu și-au
adus aminte de vechile lor lozinci, și,
după nereușite tentative de a se pu-
tea ramifica peste Carpați, au adoptat
iar formula magică: „Ardealul al Ar-
delenilor“. Suntem deci din nou în fața
unei ofensive împotriva „regășenilor“
infami, se face încă odată apel la so-
lidaritatea ardelenescă, și insultele
împotriva tuturor partidelor din restul
țării reîncep, mai ascuțite ca niciodată.

La porunca dlui Iuliu Maniu, *Patria*
scrie rânduri ca aceste: „*Da! Soli-
dاریتatea ardelenescă se reînceagă
încetul cu încetul. Nevoile zilei o refac
și mai trainică decât a fost mal înainte.
Politicianismul abject al vechiului Re-
gat nu poate infecta sufletul nostru*

curat“. Înțelegeți cum se infățișează
cunoscuta teorie: Există în România
un politicianism abject, și el se gă-
sește *numai* în vechiul Regat; după
cum dincoace de Predeal, în Ardeal,
se găsesc *numai* suflete curate. O ba-
rieră de foc, un zid chinezesc formi-
dabil, iată scutul de care avem nevoie
pentru a ne pune la adăpost de ris-
curile unei primejdioase infecții.

O fi! Dar, vezi că refrenul acesta,
părăsit o bună bucată de vreme și re-
luat astăzi cu atâta vigoare, tălmă-
cește prea bine adevărata stare de
spirit a matadorilor cari îl pun în cir-
culație, pentru a mai mișca din loc
pe cineva. Cu o regularitate astrono-
mică, ori de câte ori partidul național
încearcă, fără să reușească, o adaptare
la noile condiții de existență ale Ro-
mâniei întregite, de-atâteaori redes-
chide dulapul său cu rechizită sepa-
ratiștă, scoțând în văzul tuturor go-
gorișta regionalismului. E supărarea ne-
gustorului care, neînțelegându-se la
preț, strigă în spatele cumpărătorului
înjurături de bălci și blesteme țigănești.
Ilustrii bărbați de stat, după ce au călcat
pragul casei dlui Stere cu căciula în

măini, s'au hotărât să-și aducă aminte că acesta și-a trădat țara. După ce au bătut umili la ușa dlui N. Iorga, i-au răspuns, cu tăfnă, că nu-l primesc de șef. Și după ce s'au tocmit un an cu d. Ion Brătianu, s'au trezit că partidul liberal nu e destul de democrat. Cași cum, vezi Doamnei inocenții frunțași de pe Târnavă nu știuseră niciodată cine e fostul director al *Luminei*, unde radă Vălenii de Munte și ce reprezintă partidul liberal. Naivi și preîncredzători, plini de bunăcredință și de feciorelnică ingenuitate, dumnealor au fost înșelați, pe rând, de „politicianismul abject” al vechiului Regat, și, cu „sufletele curate” s'au retransat definițiv la Dicio-Sân-Mărtin.

Cazul nu mai e interesant. Vorbind aici, deunăzi, despre capitularea regionalismului, n'am făcut decât să oglindim o credință generală. Nimeni nu se mai emoționează, în Ardeal, pentru nenorocirile politice ale dlui Iuliu Maniu, a cărui nehotărâre va rămânea cu adevărat proverbială; și nu se poate concepe, nicăiri, ca acest colț de țară să se așeze în poziție de luptă împotriva tuturor celorlalte ținuturi românești, numai pentru a se mântui aventura de unul singur a comitetului de o sută dela Cluj.

Agenți provocatori. — Băeții dela *Cuvântul Liber*, săptămânalul canal de scurgere al presei din strada Sărindar, se silesc din răspuțeri să lanseze legenda, că unele din părerile dlui Octavian Goga, exprimate în această revistă, nu s'ar potrivi cu acele profesate de conducerea partidului poporului, din care face parte și directorul *Țării Noastre*. Caraghioșii agenți provocatori, cari își închipuie că așează astfel în pământ prielnic sămânța unei intrigi de Talmud, se înșeală într'un chip hazliu. Pentru a tăia scurt orice prelungire de comen-

tarii vom reproduce mai jos, din discursul rostit în Aprilie trecut la Focșani, următoarele declarații ale dlui general Averescu :

„Al treilea punct de vedere din care consider pe evrei răspunzători de tensiunea numită antisemită constă în atitudinea unora dintre ei. Au fost primiți omenește în casă la noi, li s'au deschis larg toate porțile și toate căile de activitate. Unii însă merg prea departe, și se cred îndreptățiți a se considera atât de acasă în țara noastră, care a devenit și a lor numai prin infiltrațiune, și de puțin timp, în cât se cred îndreptățiți ca în materie de patriotism, să întrecă chiar patriotismul românilor înșiși. Vedem atunci oameni, ai căror bunici zac în alte pământuri, că se erijează în cenזורi, în mentori, dau învățăminte românilor, și muștră chiar pe cei ce nu se poartă cum își închipue ei că ar trebui să se poarte un bun român”.

Să ne ierte Dumnezeu, dar nici noi n'am spus niciodată altceva...

Cazul Stere. — Improvizații patrioți români dela *Lupta*, musafiri de o generație în noua lor patrie, au găsit în sfârșit vina cea mare, vina de neiertat a *Țării Noastre*. Ni se reproșează, pe tonul grav al obișnuitelor dăscăleli din strada Sărindar, că nu ne-am așezat și noi în rândurile celor cari au redeschis cazul dlui C. Stere. În felul acesta, prin pașa îngemănată a fraților Honigman suntem amenințați să trecem din senin în rândul vânzătorilor de neam.

Răspunsul nostru, în fața acestor timide înțamii, ni se pare aproape de prisos. Atitudinea dreaptă în chestiunea națională a conducătorului acestei reviste e îndeajuns de cunoscută. Dl. C. Stere a îmbrățișat, din cea dintâi zi a războiului mondial, politica germanofilă. Noi am făcut politica idealului

nostru milenar, care a biruit. Această deosebire de vederi, cu toate consecințele cari au rezultat din ea, a rupt continuitatea unei vechi prietenii între dl. Octavian Goga și fostul director al ziarului *Lumina*. Lucrurile sunt limpezi, și le știe toată lumea care a urmărit sbuciumul din timpul neutralității a ardelenilor descălecați la București cu drapelul războiului pentru întregirea hotarelor. A le reimprospăta, n'am simțit nici o nevoie.

Nu ni s'a părut oportun să redeschidem acum cazul Stere, și din alte două motive, care ne-au desvăluit rosturile unei campanii având cu totul alte scopuri, decât răfuiala cu cei cari au greșit în vremea războiului. Iată aceste două motive:

1. Ne-a sărit în ochi, ca o urâtă manevră interesată, ipocrizia tradițională a conducerii partidului național, care, pe de o parte s'a prezentat în biblioteca dlui C. Stere, a discutat cu acesta proiectul unei fuziuni apropiate, i-a făcut declarații de prietenie, i-a întins mâna cu însuflețire, iar pe de altă parte a alimentat cu furie o campanie împotriva aceluiaș om, pe care se prefăcea că-l socotește incompatibil cu convingerile ei naționale. Culmea acestei ridicole farse ni s'a înfățișat în ziua când dl. dr. Alexandru Vaida și-a închipuit că-și poate permite să dea lovitura de grație dlui C. Stere, uitând că manifestase în vremea războiului României aceleaș opinii despre politica noastră externă, cași ostracizat de azi. Imoralitatea acestor două măsuri, pentru aceeaș faptă, nu era de natură să ne asmuțe și pe noi în contra dlui C. Stere, ca să profite de aici d. dr. Alexandru Vaida.

2. Însfârșit, n'am înțeles ce caută *Lupta* să-și amestece și ea părerile în chestiunea Stere, care e o chestiune românească, și de care n'au drept să

se ocupe decât românii. Profesioniștii bine retribuiți ai mașinilor rotative, fără nici o legătură organică cu năzuințele seculare ale poporului care-și găzduiește, ar putea avea un rest de bun simț, cu ajutorul căruia să înțeleagă odată, că trebuie să stea la distanță ori de câteori e vorba de o socoteală de familie, în fața căreia nu au ce căuta ca judecători.

Peripețiile prinderii banditului Terente, iată un vast teren de exploatare reportericească: Balta Dunărei are o lungime de 260 kilometri. Osânda împotriva românilor cari au păcătuit cu ceva împotriva țării lor, aceea nu se rostește de pe rotativele pe care călăresc cele mai proaspete prisosuri ale Galiției orientale.

Cuvântul Regelui. — Pentru cei cari mai au nevoie de dovezi despre chipul cum înțelege așa numita presă independentă dela București să comenteze evenimentele zilei, întâmplarea de mai jos va putea servi ca pildă elocventă și simplă. La inaugurarea cursurilor de vară dela Vălenii de Munte a asistat și Regele, care a rostit cu acest prilej câteva cuvinte limpezi despre năzuințele culturai românești. Suveranul a apăsas, cu o caracteristică vigoare, asupra biruitoarei lozince a ideei naționale, adăugând, bineînțeles, făgăduieli de dreptate pentru toate celelalte fragmente etnice din România.

Ei bine, am văzut fără surprindere, cum s'a oglindit cuvântul Regelui în gazetele honigmanilor și blumenfelzilor din Capitală. Pe nesfârșite coloane s'a relevat bunăvoința regală față de problema minoritară. Nicăeri nu s'a amintit însă pasagiul care cuprindea afirmarea unității noastre de stat. O simplă mărturisire din partea celor interesați, despre ceea ce-i preocupă mai presus de orice. Concluzia, din acest

trecător incident gazetăresc, o poate trage oricine...

Hârtia. — Zadarnic a fost protestul „Societății Scriitorilor Români”, zadarnică a fost alarma dată de gazetele zilnice; guvernul partidului liberal și-a pus în aplicare, cu liniște și seninătate olimpică, planul său de ocrotire a așa zisei industrii noastre naționale în paguba scrisului românesc. Noul tarif vamal, destinat să apere producția indigenă a fabricelor de hârtie, cetățui ale unui capital care nu ne interesează decât până la un anumit punct, aruncă taxe oribile, măbind cu 300 la sută pe cele existente, asupra hârtiei importate din străinătate. Măsură drastică și precaută, pentru ca nu cumva imprimeriile din România să aibă la îndemână materii prime prea ieftine. Dividendul trece astfel înaintea culturai. Ministrul Industriei și al Comerțului, pe de o parte, se consideră apărătorul exclusiv al întreprinderilor așezate temeinic pe acțiuni, și-și îndeplinește datoria, sigur de recunoștința stomacurilor bine îndopate ale rentierilor cu foarfeci și cupoane. Soarta acestora e garantată cu bărbăție. Ministrul Finanțelor, pe de altă parte, judecă orice manifestație a păcatelor sau a virtuților omenești prin buretele aspirator al fiscalului. Considerațiile platonice de morală alunecă ușoare pe al doilea plan. Vistiernicul apucă de-acolo de unde se ia mai ușor.

Intre acești călăi nemiloși ai sforțărilor fără scopuri practice și imediate, cine să sară și să apere cultura românească amenințată? Așa zisa presă independentă îi face mai mult rău, reamintind că hârtia, pâinea de toate zilele a tiparului, servește și la scopuri urâte. Colegii din guvern ai domnilor Vintilă Brătianu și Tancred Constantinescu, cari ar fi chemați să

apere interesele Școlai și posibilitățile Artei, n'au schițat nici măcar un gest salvator... Iși dădeau seama, că gestul n'ar fi avut nicio valoare utilă. Ar fi servit, cel mult, reporterului Nedelea la confecționarea unui articol, prin care s'ar fi anunțat o nouă neînțelegere în Consiliul de miniștri. Iar moțiunile, încărcate de indignare, ale societăților culturale, răsună în gol ca o răsvrătire iluzorie în fața unui deșert de nepricepere.

Noi vedem și aici un semn al zodiei politice în care trăim încă. Partidul egoistei și strâmtei burghezii românești de astăzi, fără posibilitate de a acoperi cel puțin, în întregime, rosturile economice ale acesteia, de vreme ce a lăsat-o să fie copleșită de străini, pune fără milă piedici avântului spre lumină al celor mulți, pentru a-și spori rotundele sale profituri cu încă vre-o câteva zeci de milioane. Abecedarul și poeziile lui Eminescu nu sunt, firește, valori negociabile la Bursă. Răspândirea lor în mintea și în sufletul poporului au însă o însemnătate ceva mai mare decât prosperitatea inutilă a unei mici asociații de îmbuibați.

Suntem antisemiți? — De câteori am luat notă, în coloanele acestei reviste, de obrăsnicia lui Albert Honigman, sau am pus la punct ifosul lui Kalman Blumenfeld de a îndruma pașii tinerei democrații românești, de atâtea ori ni s'a aruncat înainte, ca un suprem stigmat al rușinei, învinuirea de antisemitism. Atitudinea noastră nu isvorește însă decât dintr'o normală mișcare de apărare a unui principiu elementar de moralitate, jicnit la fiecare pas de cunoscutele guvernante indezirabile ale opiniei publice dela noi.

Iată, încă o dovadă din cele multe După ce li s'a lămurit acestor profitabili samsari ai condeului, cari într'o

altă presă n'ar fi depășit însărcinarea de a lipi mărcile în administrație, întreaga chestiune a casei dela Ciucea, după ce li s'au dat cuvenitele explicații, la care, recunoaștem, nu avea dreptul niciunul dintre ei, după ce s'a arătat negru pe alb absurditatea ridicolei legende, — pirații hârtiei maculatură, cari s'au îmbogățit din șantaj și bacșișuri, li dau înainte cu „castelul misterios dela Ciucea“.

Ce argumente se mai pot invoca față de acești indivizi? E acest procedeu românesc? E el, cel puțin, civilizată? Oamenii de bună credință au să judece. Dacă a anunța stărpirea acestor moravuri, pe care, întâmplător, le practică mai ales gazetarii neromâni, însemnează antisemitism, atunci da! suntem antisemiți. Dar, antisemitismul nostru, suntem siguri, va fi îmbrățișat mai întâi de acei evrei onești și inteligenți, cari au datoria să priceapă cât rău le fac acești oaspeți nepoștiți ai gazetăriei românești.

Fascismul în declin. — Democrații înrădăcinați din strada Sărindar sunt, după cum se știe, niște adversari declarați ai naționalismului italian. Ei au de lichidat o chestiune personală cu dl Benito Mussolini, și-l urmăresc cu înverșunare. Pornirea merge până acolo, încât până și noi, acești dela *Tara Noastră*, ale căror bune raporturi cu domnia dela *Adevărul* și dela *Lupta* sunt prea cunoscute, am ajuns să fim suspecți, că, decând mișcarea cămășilor negre pare să fie în declin la Roma, simpatia noastră față de fasciști a scăzut în mod simțitor. Inteligența speculativă a respectivilor publiciști nu-și inchipuie cum ar putea continua admirația și respectul nostru față de o constelație politică, de care nu ne leagă nici folosul, nici frica.

Cu noi însă, n'au nimerit-o, pentru

că nu e vorba de nicio schimbare în atitudinea noastră. Am socotit dela început acțiunea în fruntea căreia se găsește dl Mussolini ca o reacțiune impunătoare a ideii naționale italiene, și am privit totdeauna fascismul drept o plantă specific italiană, ale cărei forme nu se pot aclimatiza pe solul românesc. Suntem, prin urmare, în continuitate de opinie. Dar tot astfel rămânem, când, indiferent de soarta guvernului de acum din Italia, ne permitem să slujim ideia apărării naționale împotriva năvalei de străinism care o amenință. Dela fasciști ne-am permis să adoptăm numai soluția untului de recină: o admirabilă rețetă împotriva musafirilor greu de digerat. Pentru un moment, această lozincă platonice n'are decât un înțeles metaforic. Spre lămurirea tuturor, trebuie să spunem că am început să credem și în eficacitatea practică a sistemului, și nu ni se pare prea îndepărtată vremea când, față de toată impertinența care strigă sub nasul oamenilor de treabă, va începe represiunea.

Nu știm cum va sta atunci fascismul în Italia; aventurierilor dela noi, le va merge însă foarte prost.

O broșură despre Avram Iancu. „Librăria populară“ din Turda editează o serie de broșuri pentru publicul dela sate și tineretul școlar. Prima broșură a și ieșit de sub tipar. E o scurtă descriere a vieții și faptelor de vitejie ale lui Avram Iancu, datorită colaboratorului nostru Teodor Mureșanu, cu două anexe prețioase: câteva poezii populare și povestiri în legătură cu figura legendară a marelui erou. Cartea e scrisă într'o limbă românească frumoasă, pe înțelesul tuturor. O recomandăm cu toată căldura și am dori să se răspândească în cercuri cât mai largi.